

**TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
TEOLOGICKÁ FAKULTA**

**PRINCÍPY A VÝCHODISKÁ KATECHÉZ DOBRÉHO
PASTIERA**

Závěrečná práce pro učitel'skú spôsobilosť

**2019
Ján Štofka**

**TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
TEOLOGICKÁ FAKULTA**

**PRINCÍPY A VÝCHODISKÁ KATECHÉZ DOBRÉHO
PASTIERA**

Záverečná práca pre učiteľskú spôsobilosť

Študijný program: Základy kresťanskej filozofie a katolíckej teológie
Školiace pracovisko: Katedra pastorálnej teológie, liturgiky
a kánonického práva
Študijný odbor: 6161R11, Katolícka teológia
Vedúci práce: ThLic. Marek Heczei, PhD.

**2019
Ján Štofka**

Čestne vyhlasujem, že som *Záverečnú prácu pre učiteľskú spôsobilosť* vypracoval samostatne a použil som len pramene, ktoré citujem a uvádzam v priloženom zozname použitej literatúry.

V Bratislave dňa 25.1.2019

---

podpis

ABSTRAKT

ŠTOFKA, Ján: *Princípy a východiská Katechéz Dobrého pastiera*. [Záverečná práca pre učiteľskú spôsobilosť] – Trnavská univerzita v Trnave. Teologická fakulta. [Katedra pastorálnej teológie]. – Vedúci práce: ThLic. Marek Heczei, PhD. – Bratislava : TFTU, 2019, 17 s.

Cieľom tejto práce je stručne priblížiť akademickej obci a verejnosti hlavné princípy a východiská, na ktorých sú vystavané Katechézy Dobrého pastiera. Autor sa snaží dosiahnuť tento zámer tým, že predstavuje historické okolnosti vzniku katechéz ako aj ich ďalší vývoj, pričom nemôže nechať stranou charakteristiku Montessori pedagogiky, ktorá do značnej miery ovplyvnila pedagogický prístup katechétov ku katechizovaným v podobe formy katechéz. Okrem princípov Montessori berie do úvahy aj teologické východiská, ktoré vnášajú do katechéz obsah v podobe evanjeliového posolstva slúžiac si pri tom kerygmatickým prístupom a metódou znakov. Miestom katechéz je átrium. Tento názov naznačuje, že sa jedná o priestor, v ktorom sa má začať iniciácia duchovného života detí. Pri tejto náročnej úlohe si katechéta má pripraviť tento priestor a materiál, s ktorým budú deti pracovať kontemplujúc vždy aktuálne Božie Slovo, pričom rešpektuje slobodu dieťaťa a kým to nie je nevyhnutné, nevstupuje do procesu jeho práce. Neodovzdáva poznatky, len sprevádza otázkami katechizovaných, aby oni sami mohli zakúsiť radosť z uvedomenia si a nájdenia Božej lásky, ktorá jediná dokáže nasýtiť hlbokú antropologickú potrebu - milovať a byť milovaný. Podobenstvo o Dobrom pastierovi je centrálnym a konštitutívnym prvkom vo vzťahu Boh - dieťa, pretože dieťa vstupuje do tohto vzťahu prostredníctvom afektívneho príľnutia k Dobrému pastierovi, ktorý sa s láskou stará o svoje ovečky volajúc ich po mene. Deti prostredníctvom tohto podobenstva dokážu sami seba identifikovať s ovečkami a v osobe Dobrého pastiera vidia obraz Ježiša Krista. Dynamický a afektívny aspekt tohto vzťahu zaručuje jeho špirálovité rozvíjanie a postupné vstupovanie do ďalších tajomstiev viery.

Kľúčové slová: katechéza, Dobrý pastier, Montessori, katechetický materiál, meditácia

ABSTRACT

ŠTOFKA, Ján: *The Good shepherd's principles and bases*. [Final thesis for a teaching qualification] – Trnava University in Trnava. Faculty of Theology. [Department of pastoral theology].– Supervisor: ThLic. Marek Heczei, PhD. – Bratislava : TFTU, 2019, 17 p.

The aim of this paper is to present to both the academic and the general public the main principles and theoretical foundations of the Catechesis of the Good Shepherd. The author brings this forward by summarizing the historical background of how the Catechesis were first created and further developed and at the same time includes the characteristics of the Montessori pedagogy, which significantly influenced the pedagogical approach of the catechists in the catecheses when working with children. Apart from the Montessori principles it also considers the theological foundations that guide the content of the catecheses in the form of the gospel message, making use of the kerygmatic approach and method of symbols. The catecheses take place in an atrium. This name suggests that it is a place where the spiritual life of children is initiated. When taking on this difficult task, the catechist needs to prepare the space and the material the children will be working with thus contemplating the Word of God, while respecting the freedom of the child and unless inevitable, does not interfere with the child's actions. The catechist does not pass on knowledge, but guides the children through questions, so that they can themselves experience the joy from finding and realizing God's love, which is the only love that can satisfy our anthropological need - to love and be loved. The parable of the Good Shepherd is the central and constitutional element in the God - child relationship, because the child enters this relationship by emotionally attaching him/herself to the Good Shepherd, identifying Him with Jesus Christ. The dynamic and affective aspect of this relationship ensures a spiral development and gradually brings the child to enter other mysteries of faith.

Key words: catechesis, Good shepherd, Montessori, catechetical material, contemplation

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 HISTORICKÉ POZADIE.....	2
2 PRINCÍPY MONTESSORI PEDAGOGIKY	5
3 PEDAGOGICKÉ VÝCHODISKÁ KATECHÉZ DOBRÉHO PASTIERA	6
4 TEOLOGICKÉ VÝCHODISKÁ KATECHÉZ DOBRÉHO PASTIERA	10
5 PREDSTAVENIE PODOBENSTVA O DOBROM PASTIEROVI.....	13
ZÁVER	16
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	17

ÚVOD

Hoci v súčasnosti je otázka vzdelania stále viac otváraná a diskutovaná vo verejnej diskusii, málo sa však venuje pozornosť náboženskej, či duchovnej formácii detí, pričom poskytnúť im dostatočný priestor a vhodné impulzy v tejto oblasti je zásadné, ako to ukážeme v tejto práci. K jej napísaniu ma viedol nielen samotný záujem o túto problematiku, ale aj živé svedectvo mojej dobrej priateľky, ktorá sa týmto katechézám venuje už viac ako dva roky na Slovensku. Z jej rozprávání som presvedčený o značnom prínose a význame tohto spôsobu evanjelizácie nielen detí, ale aj ich rodičov. Pre mňa samého bolo štúdium tejto témy intenzívnou duchovnou obnovou.

Je všeobecne známe, že kedysi bola pedagogika súčasťou filozofie, ale až neskôr sa z nej vyčlenila ako samostatná veda. Avšak pre účely tejto práce nám filozofia posluží aspoň okrajovo, ak nie viac, ako základ metodológie, keďže chceme skúmať to, z čoho Katechézy Dobrého pastiera (ďalej len KDP) vychádzajú a akými princípmi sa nechávajú viesť. Bude to vskutku taký miniatúrny exkurz do metafyzického sveta dieťaťa. Ved' komu inému, ak nie deťom je najvladnejšia otázka: „Prečo“? Filozofi sú oddávna deťom tesne v päťach, keď sa pýtajú na prvé veci, počiatky, či večné a nemenné princípy. Alebo že by boli deti už od mala tými filozofmi? Akokoľvek, aj my si musíme položiť túto otázku, ak chceme teda objasniť počiatky týchto katechéz, pričom budeme skúmať ich formu a obsah v rámci možností a rozsahu tejto práce. Najprv stručne predstavíme historické pozadie, vzájomnú interakciu a spoluprácu jednotlivých nositeľiek ideí, ktoré stoja za vznikom KDP. Potom poukážeme na princípy Montessori pedagogiky a jej prispôsobenie potrebám a cieľom KDP, pričom plynule prejdeme ku samotnej katechetickému časti, kde priblížime nosný, esenciálny základ vedenia dieťaťa k Bohu v prostredí átria, miesta katechéz. Zameriavame sa pri tom na katechézy určené pre deti v senzitivnom období od 3 do 6 rokov, kde sa im formuje charakter a inteligencia ako aj afektívny vzťah s Bohom.

1 HISTORICKÉ POZADIE

Sofia Cavalletti zvykla hovorievať, že ak chceme naozaj poznať nejakú "vec" (osobu, miesto, alebo vec), musíme poznať jej korene. Na tomto mieste by sme chceli priblížiť v krátkosti stručnú históriu vzniku katechéz, ako aj ich následný rozvoj od počiatkov v roku 1954, no nemôžeme tak urobiť skôr, než predstavíme hlavné protagonistky s ich "koreňmi", dve priateľky a zakladateľky KDP, Sofiu Cavalletti a Giannu Gobbi.

Schopnosť ovládať moderné ako aj staroveké jazyky, doktorát z hebrejských a semitských jazykov so špecializáciou na filológiu, semitskú kultúru a históriu predurčovali Sofii Cavalletti veľmi sľubne rozbehnutú akademickú kariéru. Stojí za zmienku podotknúť, že za jej osobným výberom academickej profilácie sa čnie jej priateľstvo s Dr. Eugéniom Zollim, ktorý bol pre ňu prvým učiteľom hebrejčiny. Dr. Zolli, hlavný rabbi Ríma, sa neskôr stáva katolíkom. Cavalletti sa vďaka svojmu vzdelaniu a priateľstvu s ním podieľa na viacerých vydaniach Biblie, jej prekladoch, či článkoch o post-biblickej židovskej tradícii a ekumenických záležitostiach. Neskôr sa dostáva do rôznych ekumenických komisií vrátane Vatikánskej komisie pre židovsko-kresťanské vzťahy, ako aj do talianskej Ekumenickej komisie, ktorá ako prvá pozvala laikov, aby participovali na talianskej Biskupskej konferencii.

Gianna Gobbi mala tiež svojho mentora, ktorý ovplyvnil smerovanie jej života. A nebol to nik iný, než v tej dobe v Taliansku najznámejšia vychovávateľka detí, Dr. Mária Montessori. Gobbi sa začína venovať jej pedagogike už vo svojich učňovských rokoch. Špecializuje sa na skorú detskú výchovu, kde pracuje s deťmi do dvoch rokov. Neskôr, po rokoch práce s deťmi, je pozvaná Máriou Montessori do jej školiteľského centra, aby jej asistovala. Stalo sa tak v roku 1951, rok pred jej smrťou. Gobbi pokračuje až do roku 1960 v školení učiteľov a dospelých, ktorí sa chcú starať o deti od narodenia do troch rokov. Jej práca ju zavedie až za hranice Talianska, a to do Mexica a Spojených štátov amerických.

K stretnutiu Cavalletti a Gobbi došlo vďaka ich spoločnej priateľke Adele Costa Gnocchi (známej montessoriánke), ktorá v nich videla veľký potenciál, zatiaľ čo ony dve si toho neboli vedomé. Pre Gobbi, v retrospektívnom svetle smerom k jej budúcnosti, bolo kľúčové to, že pri svojej dennodennej práci s deťmi si uvedomila, že dieťa je naozaj

stvorené na Boží obraz. Môže sa nám to zdať akokoľvek banálne a evidentné, ale bola to pre ňu transformujúca skúsenosť, keď si sama pred sebou uvedomila, že aj ona sa narodila ako dieťa. Niečo podobné zažila aj Cavalletti vtedy, keď ju jedna priateľka požiadala, aby sa povenovala trochu jej synovi a pomohla mu v náboženskej oblasti. Stretli sa, otvorili Bibliu a začali spolu čítať a zhovárať sa o prečítanom. Na veľké začudovanie Cavalletti, chlapec sa ani po dvoch hodinách nenudil, ba práve naopak, vyzeral veľmi spokojný a šťastný. Tento zjav, alebo fenomén, ak to tak môžeme nazvať, sa stal pre ňu otázkou. Vyzeralo to tak, že v živote každej z nich je pripravená pôda na to, aby sa do nej zasialo niečo nové.

Adele Gnocchi bola iniciátorkou ich stretnutia takým spôsobom, že Cavalletti a Gobbi po vzájomnom zoznámení poslala prvú skupinu štyroch detí, ktorým sa mali venovať. Napriek uvedomovaniu si vlastných limitov, prijali túto výzvu a po niekoľkých stretnutiach bolo obidvom jasné, že toto je ich životná misia, na ktorú sa každá svojím vlastným spôsobom pripravovala už roky. Na jar v roku 1954 tak založili Formačné centrum Dobrého pastiera. Dá sa povedať, že obe dali do tohto "podniku" svoj podiel, či talenty, ktorými disponovali; Cavalletti ten teologický a Gobbi zas ten pedagogický. Tieto východiská si žiadajú, aby sme o nich pojednali osobitne, preto na tomto mieste len poukážeme na ich jednotlivé kroky v počiatkoch.

Keď si tieto dámy položili otázku, ako majú najlepšie slúžiť náboženským potrebám malých detí, rozhodli sa, že budú vychádzať z pozorovaní Márie Montessori a vytvoria pre nich vhodný priestor na edukáciu. Neskôr čelili ďalšej výzve, ktorá bola spojená s odovzdaním kresťanského posolstva malým deťom. Ako im túto radostnú zvesť podať, aby ju pochopili a prijali? Opäť sa inšpirovali od Montessori, ktorá vedela, že ak sa má dieťaťu pomôcť, aby sa samé priblížilo a zakúsilo Božiu prítomnosť, posolstvo musí byť zhmotnené, musí mať istú materiálnu formu. Neostávalo im teda nič iné, než vyrobiť pomôcky, katechetické materiály, ktoré deťom sprístupnia osobný kontakt so samým srdcom kresťanského Zjavenia. Týmto spôsobom sa im podarilo zapojiť používanie zmyslov u detí spolu s pohybovými, či jemne motorickými schopnosťami, aby sa tak skrze tento materiál mohli deti stretnúť s Bohom. Časom vyvinuli celú sériu takých pomôcok metódou pokus- omyl. Ak sa dieťa vracalo k tej istej pomôcke viackrát, ak s ňou pracovalo

so zaujatím a nadšením, tak ju ponechali v centre, ak nie, tak ju odložili. To ich zároveň viedlo k tomu, aby sa dostali s pomocou detí ku samému jadrú Zjavenia. Len to, čo je esenciálne pre jadro tohto tajomstva, čo v deťoch najviac rezonovalo, sa ukázalo, že dokáže nasýtiť detský hlad, ako napríklad podobenstvo o Dobrom pastierovi. Ich voľba bola ako keby echom tej, ktorú urobili prví kresťania v katakombách v Ríme, kde je Ježiš často zobrazovaný ako Dobrý pastier. Ide o symbolické zobrazenie Krista nesúceho na pleciah zatúlanú ovečku, pričom toto reprezentatívne vyobrazenie prevažuje všetky ostatné tej doby.

Počas týchto prvotných rokov sa v roku 1963 k tandemu Cavalletti a Gobbi pridala aj Dr. Silvana Montanaro, aby založila Spoločnosť Márie Montessori pre duchovnú formáciu dieťaťa, z ktorej sa neskôr stala medzinárodná sieť spájajúca detí a dospelých z rôznych krajín. To samozrejme napomohlo k tomu, aby sa vytvorili pretrvávajúce putá priateľstiev a otvorili sa cesty komunikácie medzi rôznymi kultúrami a tradíciami. Do roku 1975 sa toto malé semienko rozšírilo aj do Severnej Ameriky- do Spojených štátov, Kanady a Mexika. Tento nový rast bol obohatením pre vzájomný dialóg. Totižto, až mexický biskup raz pri jednej návšteve katechéto dal ich práci názov, ktorý sa používa dodnes – Katechézy Dobrého pastiera.

Ďalším míľnikom bol rok 1996, kedy sa konal Medzinárodný kongres Katechéz Dobrého pastiera v Ríme, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia jednotlivých asociácií KDP z celého sveta. Cieľom kongresu bolo zdôrazniť fakt celosvetovej jednoty medzi katechéto ako aj rozpoznanie ďalších výziev budúcnosti spojených s rastom a rozvojom katechéz. O osem rokov neskôr, teda v roku 2004, kedy sa oslavovalo 50. výročie od založenia katechéz, sa pri verejnom sympóziu v lateránskej bazilike mali možnosť predstaviť a svedčiť o ich formácii dvanásť bývalí žiaci (vo veku od 23- 56 rokov). Samozrejme, že každý vyzdvihol niečo iné, ale to, čo bolo zarážajúce, bol pre ich život azda najdôležitejší fakt, ktorí nezabudli zmieniť všetci, a to, že katechézy boli pre nich miestom, kde si uvedomili svoj vzťah s Bohom.

Katechézy Dobrého pastiera sú dnes rozšírené na šiestich kontinentoch a vo viac ako 65 krajinách vrátane Slovenska. V roku 2009 si celosvetovo tieto katechézy adoptovali sestry z rádu Matky Terezy, Misionárky lásky. V siedmich krajinách existujú asociácie katechéz

Dobrého pastiera a každá z nich sa snaží o to, aby dospeli a deti boli zapojení do spoločnej náboženskej skúsenosti, v ktorej duchovné schopnosti dieťaťa, najmä kontemplácia a radosť z Boha, prevládajú.¹

2 PRINCÍPY MONTESSORI PEDAGOGIKY

Mária Montessori bola priekopníčkou vzdelávania začiatkom 20. storočia. Vychádzala z osobnej skúsenosti a pozorovania intuitívneho správania sa detí, pričom sa nechávala viesť hlbinnou psychológiou a antropológiou.² To ju primälo k tomu, aby umiestnila dieťa do centra výchovy. Alebo inak povedané, aby sa výchova riadila viac individuálnymi potrebami dieťaťa a jeho vývojovými štádiami. V takom systéme, odborne nazvanom pedocentrizmus je možné ponechať väčší priestor pre prirodzenú zvedavosť detí a ich záujmy. Učiteľ alebo vychovávateľ bude dieťa sprevádzať a len v nevyhnutnej miere zasahovať do jeho individuálnej práce. Montessori, ako je všeobecne známe, dáva do popredia dve vlastnosti výchovného procesu, a to samostatnosť a nezávislosť, čo zrkadlí myšlienka: „Pomôž mi, aby som to urobil (dokázal) sám.“³ V jej koncepte výchovy môžeme rozlíšiť niekoľko výziev, ktoré kladie či pred dieťa samotné alebo aj pred učiteľa.

Ako sme to už vyššie naznačili, je to dieťa, kto zohráva dôležitú úlohu pri formovaní svojej osobnosti v procese vlastnej činnosti a tvorivosti. Ono si svojím tempom dokáže nájsť cestu k osvojeniu si nových poznatkov, zručností, či návykov. To sa môže udiť len vtedy, ak mu vytvoríme podmienky na to, aby sa duševná a telesná aktivita navzájom prepájali. Práca s rukami je neodmysliteľnou súčasťou vzdelávacieho procesu, pretože dieťa poznáva svet najskôr prostredníctvom hmatu. Tak dieťa dokáže vypozerovať to, ako veci fungujú, ako navzájom spolu súvisia, čo v konečnom dôsledku prinesie želané ovocie v rozvoji jeho myslenia a reči. Preto je potrebné vedieť rozlíšiť jednotlivé senzitivné obdobia vývoja dieťaťa, kedy je pripravené na osvojenie si istej zručnosti, či schopnosti.

---

¹ Porov. CAVALLETTI, Sofia et al.: *The Good Shepherd and the Child : A Joyful Journey*. Chicago : Archdiocese of Chicago : Liturgy Training Publications, 2014. s. 101-104.

² Porov. KRATOCHVÍLOVÁ, Emília (eds.): *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2007. s. 124.

³ Tamtiež.

Montessori rozlišuje tri obdobia: 0-6 rokov – základy osobnosti a vývoj inteligencie, 7-12 rokov – morálne a sociálne vedomie, 13-18 rokov – citlivosť pre vlastnú dôstojnosť, sebadôveru a sebahodnotenie.

V neposlednom rade by bolo vhodné naučiť sa rešpektovať slobodu dieťaťa, čo sa týka jeho autonómneho zvolenia si práce, ktorú chce vykonávať, jej trvanie, či prípadnú súčinnosť s iným dieťaťom.⁴ Samozrejme, že sloboda dieťaťa nie je absolútna, ale relatívna vzhľadom na poriadok a slušné správanie. Pri jeho formácii netreba zabúdať ani na dôležitosť prostredia, ktoré je samo o sebe významným faktorom pri budovaní charakteru ľudskej bytosti. Jedine v čistom, usporiadanom a jednoducho vybavenom prostredí, Montessori ho nazýva ako Dom detí, sa môže dieťa naučiť nielen poriadku a sebakontrolu, ale aj koncentráciu a samostatnosť. Tak ako maliar začína maľovať svoj obraz pozadím, aj my sme sa pokúsili o to isté; pedagogiku Márie Montessori potrebujeme mať v pozadí, aby sme mohli postupne namaľovať črty pedagogiky KDP, ktorá z nej vychádza. No úplný obraz sa nám, dúfajme, podarí namaľovať až vtedy, keď k týmto pedagogickým východiskám domalujeme aj teologické.

3 PEDAGOGICKÉ VÝCHODISKÁ KATECHÉZ DOBRÉHO PASTIERA

Tak ako Montessori nadviazala na prácu Itarda a Seguina⁵, ktorí boli pre ňu svojím výskumom zdrojom inšpirácie, tak aj KDP ako sme to uviedli vyššie, majú svoj pôvod vo vzájomnej spolupráci Márie Montessori a Gianni Gobbi, ktorá inšpirujúc sa jej pedagogikou ju aplikovala v oblasti náboženskej výchovy dieťaťa. Pokúsime sa teraz načrtnúť hlavné rysy tejto výchovy z pedagogického hľadiska.

Vychádzajúc z presvedčenia Montessori, že vtedajšie priestorové podmienky školského prostredia skôr škodili normálnemu vývinu dieťaťa, dáva Gobbi podľa vzoru svojej školiteľky veľký dôraz na prostredie, v ktorom majú KDP prebiehať. Ide o také prostredie, kde dieťa môže slobodne rásť vo viere, pričom toto prostredie nie je ani školskou triedou a ani kostolom. Hoci, pomenúva ho ako átrium podľa vzoru antickej baziliky, čo má už

---

⁴ Tamtiež.

⁵ Porov. MONTESSORI, M.: *Objevování dítěte*. Praha : Portál, 2017. s. 41.

vopred naznačovať, že ide o priestor, ktorý je vstupnou bránou, miestom, kde sa veriaci mohli fyzicky i duchovne pripraviť na vstup do kostola a slávenie liturgie.⁶

Ak sa to dá tak zjednodušene povedať, tak cieľom átria je vovádzať deti do tajomstiev viery, ktoré sú slávené v kostole, pričom samotné átrium má svojou štruktúrou napomáhať tomu, aby na základe hlavných princípov Montessori pedagogiky ako sú nezávislosť, samostatná práca a sebakontrola, mohlo dieťa vniknúť svojím primeraným spôsobom do podstaty týchto tajomstiev. Tomuto cieľu má napomôcť aj jednoduché zariadenie, vybavenie nábytkom a katechetickými pomôckami, ktoré vytvárajú slávnostnú, resp. obradnú atmosféru daného priestoru evokujúcu takmer liturgický priestor. Veď tu sa číta Sväté Písmo, ktoré sa medituje a žije podľa vlastného rytmu dieťaťa. Tým sa átrium líši od spomínaného Domu detí. Avšak, átrium nie je ani kostolom, liturgickým priestorom v pravom zmysle slova, pretože je to miesto, kde sa dieťa môže venovať plnohodnotne slobodnej práci s katechetickými materiálmi, ktoré ho vovádzajú do meditácie a modlitby. Tento materiál by mu mal byť dostupný, takpovediac po ruke, rovnako ako je to v prípade dospelých, ktorí prichádzajú na duchovné cvičenia a môžu tam siahnuť po nejakej duchovnej literatúre napomáhajúcej stíšaniu, koncentrácii a uzabraniu.⁷

Gobbi je presvedčená o tom, že celé prostredie átria musí slúžiť ako sprievodca a ukazovať cestu k poriadku a organizácii práce, ktorá sa má rozvíjať v tomto priestore.⁸ V tomto duchu potom bude tento priestor cielene poukazovať na tie veci, s ktorými budú deti oboznámené v priebehu roka. To prakticky znamená to, že pre deti od troch do šiestich rokov bude samozrejme v átriu kľúčová postava Dobrého pastiera, ruka v ruke s modlitebným kútikom, kde bude mať centrálné miesto Sväté Písmo. Taktiež tam bude miesto venované krstu a malý oltár s posvätnými nádobami uloženými v sakristii. Chýbať samozrejme nesmie mapa Svätej zeme, či iné katechetické pomôcky odkazujúce na podobenstvá o Božom kráľovstve, poslednú večeru, či gestá používané pri sv. omši a iné.⁹

Tento materiál je potom postupne po jednom predstavovaný deťom tak, aby ich následne pozýval zaoberať sa ním (pri meditovaní o rôznych úryvkoch evanjelia, najmä

---

⁶ Porov. GOBBI, G.: *Listening to God with children : The Montessori method applied to the Catechesis of children*. Loveland : Treehaus, 1998. s. 4.

⁷ Tamtiež, s. 5.

⁸ Tamtiež, s. 6.

⁹ Tamtiež.

podobenstvách), tzn. aby im bol stále vystavený na očiach, a zároveň sa očakáva, že práca s ním ich vovedie k osvojeniu si určitého poriadku a jasnosti vzhľadom nielen ku materiálu samotnému, ale aj k tomu, na čo tento materiál poukazuje. V tomto bode je nenahraditeľná činnosť katechéta, ktorý okrem ohlasovania radostnej zvesti alebo približovania liturgie, predstavuje deťom katechetický materiál s tým, ako sa nazýva, aké je jeho miesto v átriu a čo sa s ním robí. Nepredstavuje všetok materiál naraz, ale postupne vzhľadom k tomu, čo sa preberá, lepšie povedané, čo sa ohlasuje a medituje na tom-ktorom stretnutí. Nemôžeme taktiež zabudnúť na to, že materiál má mať vždy svoje stabilné miesto v átriu, na ktorom zostáva, nemení svoju polohu. Samozrejme, deti s ním môžu slobodne pracovať, ale potom ho vždy majú vrátiť na jeho pôvodné miesto. Týmto sme stručne predstavili technické náležitosti átria, ktoré sú pre správne fungovanie katechéz neopomenuteľné. Čo sa pedagogického východiska týka, zostáva nám ešte opísať prácu katechéta.

Jeho prvou úlohou je pripraviť átrium na to, aby tam mohla prebiehať katechéza. Dbá teda nielen o poriadok, ale aj o vybavenie priestoru, čo v konkrétnosti znamená, že zariadi tento priestor nábytkom primeraným veku dieťaťa a taktiež sám vyrába, ak je to aspoň trochu možné, katechetické materiály. Touto činnosťou pripravuje nielen pomôcky pre zhmotnenie a spoznávanie evanjeliového posolstva v rukách detí, ale zároveň sa sám disponuje touto prácou na to, aby sa toto posolstvo prostredníctvom tejto meditatívnej práce zakorenilo hlboko v jeho srdci, aby to, čo bude hlásať, skutočne aj žil. Inak povedané, katechéta nikdy nesmie zabudnúť prichystať si svoje vlastné vnútro, ako aj vonkajšok prostredia, v ktorom ono samo hovorí o tom, čo katechéta vyznáva a verí.

Len takto nepriamo môže odovzdávať svoju vieru, kde ním vyrobený materiál a prostredie bez slov pozývajú deti k slobodnej a osobnej činnosti. V žiadnom prípade by nemal deťom ponúkať svoje vlastné koncepty a ich zdôvodnenia. Nie je totiž učiteľom, ktorý by vyučoval o určitých poznatkoch a vedomostiach svojich zverencov. Je len sprievodcom, ohlasovateľom radostnej zvesti. Obrazne povedané, je ako keby Jánom Krstiteľom poukazujúc na toho, ktorý má prísť a ktorý bude krstiť Duchom Svätým. Vedomie toho, že sám Duch Svätý je tým skutočným Učiteľom, uľahčuje jednak katechétovi úlohu niesť toto bremeno zodpovednosti a jednak ho učí pravde o ňom samom, teda o tom, že je len neúčinným sluhom (porov. Lk 17, 10), ktorý vykonal to, čo bol

povinný urobiť. Osvojiť si tento postoj pokory, chudoby ducha, je pre zdarné zasievanie semienka viery v srdciach detí jednoznačne nevyhnutný. To ho tiež formuje na to, aby zbytočne nezasahoval do práce dieťaťa, ale aby uvoľnil miesto skutočnému Učiteľovi, ktorý potom môže naplno pracovať s deťmi a v deťoch.

Katechéta by mal zostúpiť na ich úroveň a ohlasujúc im Božie Slovo, ho spolu s nimi počúvať bez toho, aby tam čosi vlastné pridával v podobe komentárov, vysvetlení, či postrehov. Stačí, ak pred čítaním dokáže deti pohybovým cvičením stíšiť¹⁰ a uvedie ho jednou, maximálne dvomi vetami. Viac o tom pojednáme v katechetickej časti. Po tomto pozornom a slávnostnom ohlasovaní evanjelia nastáva čas (asi 1,5- 2 hodiny) na meditáciu počutého prostredníctvom slobodnej a osobnej práce dieťaťa s katechetickým materiálom. Katechéta sa v tomto časovom úseku pripodobňuje vedcovi, ktorý duchom stále prekonáva opakujúcu sa techniku¹¹ tým, že nastaví podmienky "experimentu" a učí sa trpezlivo pozorovať výstupy. Tie, ako sme už vyššie načrtli, nie sú jeho, teda nemôže si ich privlastniť, ani ich chcieť nejako zmerať, či vyhodnotiť, lebo je to Duch Svätý, ktorý vovádza deti do vzťahu s Ježišom. Týmto obrazom vedca sa chce skôr len položiť dôraz na ducha vedca, ktorý by mal byť vlastný každému katechétovi, než na perfektné ovládanie nejakej techniky, či mechanizmu výuky. Lebo to, čo robí vedca vedcom nie je len schopnosť opakovať bezchybne svoj experiment x-krát, ale jeho vnútorný postoj pokory, zanietenosti, ktorá vedie ku úctivému pozorovaniu a nakoniec ku schopnosti stíšiť sa a žasnúť pozorujúc skúmané javy. Čiže pokora, schopnosť byť ticho a pozorovať deti pri ich práci by mali byť vlastnosťami katechéta, ktorý si uvedomuje, že náuku, ktorú sprostredkováva, patrí výlučne Bohu, je ním darovaná z jeho dobroty a lásky pre našu radosť.

Osvojenie si takého postoja vedca si jednoznačne vyžaduje prevýchovu katechétovej, aby sa zbavili akýchkoľvek predsudkov o deťoch a taktiež aj svojich konceptov, ktoré by im najradšej odovzdali. Ak katechéta uzná, že je tu Boh, ktorý sa imanentne prihovára k dieťaťu, tak jeho práca bude v konečnom dôsledku tiež slobodnejšia a ďaleko viac efektívnejšia, ak má na pamäti to, že len jeden je učiteľ (porov. Mt 23, 8). Všetko teda

---

¹⁰ Tamtiež, s. 48.

¹¹ Tamtiež, s. 13.

závisí od jeho vnútorného nastavenia, a zároveň aj od prostredia, ktoré pripraví deťom tak, aby mali prístup k tomu, čo je potrebné pre ich samostatnú činnosť. Ak to podcení a poskytne deťom menej, než im má dať, tak potom nemôžu robiť niečo zmysluplné. Ak to však preženie a dá im viac, než je potrebné, potom im bráni v kreativite. Medzi týmito dvoma krajnosťami sa musí naučiť lavírovať tak, aby hľadal ideál strednej cesty a bol ich sprievodcom len v nevyhnutnej miere, rešpektujúc tak individuálny vývin dieťaťa, ako to aj poznamenáva Montessori: „osobnosť dieťaťa sa rozvíja podľa svojich vlastných zákonov, precvičujúc tak svoje schopnosti konať.“¹² Čo by mohlo pomôcť katechétovi konať tak, ako to od neho vyžaduje Montessori? Ona sama prichádza s prekvapujúcim a prevratným návrhom, keď mu odporúča, aby si spytoval svedomie z dvoch hlavných hriechov – pýchy a hnevu. Pýcha sa u katechéta zakoreňuje vtedy, keď preceňuje svoju úlohu vo výchove dieťaťa a hnev u neho pramení z toho, že dieťa, ktoré pokladá za svoje vlastníctvo, sa nespráva tak, ako by on chcel.¹³ Takéto spytovanie svedomia by ho malo zas a znovu priviesť k základným postojom vo výchovnom prostredí, keď si uvedomí svoju rolu ako pomocníka, či sprievodcu, a zároveň dokáže oceniť dôležitosť osobnej práce dieťaťa.¹⁴ Potom môže s plnou vážnosťou prehlasovať Božie Slovo a vzápätí ustúpiť na bok, aby samo Slovo mohlo konať svoju prácu v deťoch. Je to Duch Svätý, prítomný v Božom Slove, ktorý zapojí deti do osobného rozhovoru a je to on, kto je tým pravým Učiteľom.¹⁵

4 TEOLOGICKÉ VÝCHODISKÁ KATECHÉZ DOBRÉHO PASTIERA

Samotný, uvedomelý prístup katechéta, či nepriamy vplyv prostredia átria, ktorý dieťa pobáda k tomu, aby sa v plnej miere slobody prejavilo v samostatnej činnosti, by nestačili k tomu, aby dieťa dostalo to, po čom má hlad. Každé dieťa je hladné po láske, a to nielen v zmysle receptívnom, ale aj darujúcim. Vychádzajúc tak z tejto hlbokjej antropologickej

---

¹² „The child's personality arises according to its own laws, exercising its abilities to act.“ MONTESSORI, M.: *The Child in the Family*. Chicago : Henry Regnery Copmany, 1970. s. 116.

¹³ Porov. GOBBI, G.: *Listening to God with children : The Montessori method applied to the Catechesis of children*. Loveland : Treehaus, 1998. s. 15.

¹⁴ Tamtiež.

¹⁵ Tamtiež, s. 16.

potreby a túžby, môžu KDP ponúknuť deťom substanciálny pokrm vtedy, ak im predstavia toho, ktorý Jediný dokáže nasýtiť ľudské srdce svojou láskou, a ktorého spoznávajú, sú aj ony schopné milovať. To sa môže udiat len za predpokladu, že sa im bude, ako sme to uviedli už vyššie, ohlasovať evanjelium.

Existenciu Boha a jeho večnú lásku k nám môžu teda deti spoznať cez kerygmatický prístup, teda prostredníctvom ohlasovania tých udalostí, ktoré konštituuju základy kresťanstva – života, smrti a zmŕtvychvstania Ježiša Krista.¹⁶ Inak povedané, pri ohlasovaní nepostupujeme chronologicky dejinami spásy, ale zameriame sa na jadro radostnej zvesti, pričom sa nemusíme báť, že by to deti nevedeli pochopiť, ako z vlastnej skúsenosti pripúšťa aj sama Cavalletti: „tie najväčšie veci zodpovedajú potrebám tých najmenších,...oni sú schopní preniknúť ponad obrazy k metafyzickej skutočnosti.“¹⁷ Keďže KDP sa snažia ísť v ústrety týmto potrebám a k ich naplneniu, tak nutne musia čerpať z takých prameňov, ktoré sú plné obrazov odkazujúcich na transcendentnú realitu. Vychádzajú preto prioritne zo Svätého Písma, pričom ho neberú izolovane, ale postupne ho reflektujú vo svetle liturgie a naopak, liturgiu čítajú skrze Písmo. K týmto dvom pilierom, či prameňom katechéz sa pridáva aj učenie Cirkvi, aby spolu tvorili bezpečné zdroje, ktorých keď sa budeme pridržať, nič nepokazíme.

Matka Cirkev, ktorej bol zverený poklad Božieho Slova cez Sväté Písmo a Tradíciu, nás pozýva, aby sme skrze štúdium a rozjímanie tradovaných skutočností a slov čoraz viac smerovali k plnosti Božej pravdy¹⁸ a dôkladnejším skúmaním Božieho Slova¹⁹ si všimali aj metódu znakov, či symbolov, a tak prišli bližšie k jedlám vyberaným (porov. Iz 25, 6), k hostine, na ktorej nás chce hostiť sám Boh. Cez obrazy a znaky sa tak môžeme čoraz viac priblížiť k tajomstvám ukrytým v Božom Slove a liturgii, ktoré sú zo svojej podstaty nevyčerpatel'né a neobsiahnutel'né, preto nám nikdy nehrozí, že by sme sa prejedli, alebo že by sa nám tento pokrm znechutil, alebo že by sme ho zjedli celý tak, že by druhým nič neostalo. Je tomu tak preto, lebo znak pozostáva z nejakého viditeľného a hmatateľného prvku, ktorý odkazuje a obsahuje v sebe skutočnosť, ktorá je naším zmyslom neprístupná.

---

¹⁶ Porov. CAVALLETTI, S.: *Il potenziale religioso del bambino : Descrizione di un'esperienza con bambini da 3 a 6 anni*. Roma : Città Nuova Editrice, 2017. s. 6.

¹⁷ Tamtiež, s. 58.

¹⁸ Porov. Dei Verbum, 8.

¹⁹ Tamtiež, 23.

Avšak, znak neohraničuje naše vnímanie, práve naopak, vždy necháva priestor pre ďalšie skúmanie. Otvára nám dvere do ďalších a ďalších miestností. Tiež nemôžeme povedať, že by bol znak uväznený v materii v tom zmysle, že by ho dokázala úplne obsiahnuť. Ak je znak viditeľný prvok niečoho neviditeľného, ak reprezentuje niečo nevýslovné, robí to teda v konotáciách prístupných ľudskej reči a skúsenosti. Augustín o tom hovorí veľmi jasne vo svojej veľkonočnej kázni: „Vidíš jednu vec, ale chápeš inú. To, čo sa vidí, je iba fyzická podoba, ale čo sa uchopuje (mysľou), prináša duchovné ovocie.“²⁰ Vidíme napríklad chlieb a víno a cez tieto znaky postupne prichádzame k Božiemu daru, k Božej prítomnosti, ktorú získavame, na ktorej participujeme. Ako Augustín uzatvára v tej istej kázni: „buď tým, čo vidíš, prijímaj to, čím si.“²¹ V tomto svetle môžeme vnímať prirodzenosť znaku ako istý druh chudoby obsahujúcej obrovské bohatstvo.²² Čím viac si osvojíme túto perspektívu, tým väčší v nás porastie údiv nad tým ako sa nám Boh vo svojej pokore dávať poznať v jednoduchých veciach, pretože ruka v ruke s touto perspektívou sa naša vnímavosť zväčší a prehĺbi, a tak sa staneme schopnými vidieť ponad to, ako sa nám veci zdajú. „Materiálny svet tak získa v znakoch určitý druh transparentnosti a transcendentný svet určitú hmatateľnosť.“²³

Katechézy Dobrého pastiera sú práve o jednoduchosti a podstatných veciach našej viery. Ako sme to už v predošlej časti latentne naznačili a v tejto to viac rozvinuli, dieťa je schopné prijať a svojím vlastným spôsobom pochopiť základný význam radostnej zvesti, ktorým je posolstvo o Božej láske. Toto posolstvo sa musí deťom samozrejme podávať takým spôsobom, kde forma zodpovedá obsahu, iba tak neminie svojho adresáta. Preto si teraz viac priblížime to, ako a čo sa odovzdáva deťom v KDP.

---

²⁰ „...one thing is seen, while another is grasped. What is seen is a mere physical likeness; what is grasped bears spiritual fruit.“ AUGUSTINE: *Sermon 272*. dostupné online na: https://earlychurchtexts.com/public/augustine_sermon_272_eucharist.htm

²¹ „Be what you see; receive what you are.“ Tamtiež.

²² Porov. CAVALLETTI, Sofia et al.: *The Good Shepherd and the Child : A Joyful Journey*. Chicago : Archidiocese of Chicago : Liturgy Training Publications, 2014. s. 32.

²³ „Il mondo materiale, nel segno, acquista una specie di trasparenza e il mondo trascendente una tangibilità.“ CAVALLETTI, S.: *Il potenziale religioso del bambino : Descrizione di un'esperienza con bambini da 3 a 6 anni*. Roma : Città Nuova Editrice, 2017. s. 163.

5 PREDSTAVENIE PODOBENSTVA O DOBROM PASTIEROVI

V tejto časti sa budeme venovať praktickému obsahu katechézy o Dobrom pastierovi, ktorá je centrálnym prvkom ohlasovania pre deti v tomto veku. Začneme tým, že deťom uvedieme podobenstvo tak, že vysvetlíme ťažké slová, ktoré by mohli odvieť ich pozornosť pri počúvaní. Okrem toho nič viac nevysvetľujeme. Prečítame slávnostne, teda s úctou a pomaly daný text, aby on sám mohol prehovoriť a zasiahnúť deti svojou hĺbkou. Vynecháme pri tom verše 1- 3a a 7- 10a, ktoré uvádzajú iné podobenstvo a sú v nich obsiahnuté pojmy ako zlodej, či vlk, ktoré by mohli malé deti vyrušiť, resp. nastrašiť. To, čo deti najviac zaujme, je to, že "sú zavolané po mene", a preto v následnej meditácii im pomôžeme zachytiť bohatstvo tohto posolstva: Dobrý pastier pozná každého osobne. Zdôrazníme len teda osobnú lásku a ochraňujúcu prítomnosť Dobrého pastiera tým, že poukážeme na to, ako volá každú ovečku po mene, ako ich pozná, aj keď sú mnohé, že ich volá a ony si zvykajú na jeho hlas a počúvajú ho. Tak sa vytvorí vzácny vzťah, pretože lanami lásky viaže stále viac ovečky ku ich Pastierovi. Musíme si na druhej strane pritom dávať veľký pozor na to, aby sme daný text vlastnými slovami neprekričali a taktiež, aby sme nechali dostatočný priestor na vyjadrenie spontánnych reakcií detí.²⁴

Ďalším bodom bude spoločná, komunitná meditácia o obsahu toho, čo sme prečítali, resp. počuli. Samozrejme, deťom nie je hneď jasné, že ovečky sme my. V žiadnom prípade by sme im to nemali povedať otvorene, lebo by sme ich ukrátili o radosť z toho, že na to prídu ony samé.²⁵ Úloha, ktorá stojí pred katechétom je poukázať na hĺbkou textu takým spôsobom, aby viedol deti k objavovaniu jeho bohatstva. Môže im klásť otázky, ktorými by mal deti nasmerovať ku pochopeniu toho, že ony sú tie ovečky, ktoré volá Dobrý pastier po mene, a ktoré v nich následne prehĺbia vedomie bezhraničnej starostlivej lásky Dobrého pastiera. Skúsenosť katechétky z átria v Bratislavskom kraji hovorí, že deti na otázku typu: „Ako sa stará Dobrý pastier o svoje ovečky?“, reagujú napríklad takýmito postrehmi: „Dobrý pastier dáva svojim ovečkám jesť čerstvú trávu a vodí ich ku potôčikom. Dobrý pastier hladká svojim ovečkám vlnu a každý večer im umýva zúbky. A keď si zrania kopýtko, tak im ho prelepí.“ Tieto výpovede nám ilustrujú to, že deti od 3 do 6 rokov sa

---

²⁴ Tamtiež, s. 59.

²⁵ Tamtiež, s. 60.

sýtia tou tvárou Boha, ktorú vo svojom veku potrebujú najviac - starostlivou láskou Ježiša, Dobrého pastiera. Ak si teda deti kladením otázok a hľadaním odpovedí uvedomia to, že pred sebou majú text, ktorý v sebe niečo ukrýva, čo má byť objavené, budú ho tým pádom počúvať a čítať veľmi pozorne a s úctou.

Vojst' hlbšie do textu ohlasovaného Božieho slova a jeho zvnútorneniu, umožní deťom materiál, ktorý zhmotňuje v konkrétnej forme nadzmyslovú skutočnosť vyjadrenú v obrazoch. Avšak predtým, než deti s ním začnú pracovať²⁶ samé, je dôležité ešte raz pomaly prečítať tento úryvok zo Sv. Písma a počas tohto čítania pohybovať danými figúrkami tak, aby ich pohyby zodpovedali textu. Deti sa takto naučia používať správnym spôsobom materiál pri ich vlastnej meditatívnej činnosti. Môžu to však robiť aj po dvojiciach, kedy jeden druhému bude čítať to podobenstvo a sledujúc, čo sa práve hovorí, bude ďalší pohybovať figúrkami. Táto vzájomná interakcia ich núti dávať pozor na dané Slovo a postupne sa ho vďaka tomu naučia aj naspamäť. Potom pri dialógu s vnútorným Majstrom, pri meditácii v činnosti sa v deťoch čoraz viac interiorizuje poznanie toho, že ony sú tými ovečkami, že Dobrý pastier je Ježiš, ktorý ich volá po mene.²⁷ Deti sa môžu kedykoľvek počas celého roka vracieť a pracovať s týmto materiálom vyrobeným pre toto podobenstvo. Prirodzene, keď deti rastú, používajú ho menej a viac sa vracajú k textu, ktorý aj niekoľkokrát spontánne kopírujú a ilustrujú.²⁸

Zo skúsenosti vieme povedať, že deti prenikajú často do podstaty vecí a tak je to aj v prípade tohto podobenstva, ktoré v nich veľmi silno rezonuje a deti vďaka nemu pociťujú hlboký pokoj vyplývajúci z dobroty pastiera, lebo on ich chráni a sú s ním v bezpečí. Dokonca, podľa svedectiev mnohých katechétov sa dá povedať, že deti vstupujú prirodzene do priameho vzťahu s Bohom nezávisle na skúsenosti ľudskej lásky, o čom svedčia príklady opustených detí.²⁹ Práve tie, majú najväčšiu radosť z tohto podobenstva a z objavenia osoby Dobrého pastiera, ktorý sa o nich stará a dôverne ich pozná volajúc ich po mene. Je na mieste tiež uviesť, že toto podobenstvo rezonuje aj v hendikepovaných deťoch. Samozrejme, aby mohlo dôjsť k pozitívnej odpovedi zo strany akéhokoľvek

---

²⁶ V KDP sa preferuje skôr použitie termínov „pracovať s materiálom“ ako hrať sa s ním. Ak pracujeme, tak vždy len na niečom dôležitom, pričom hra je len aktivita určená pre zábavu a oddych.

²⁷ Tamtiež, s. 62.

²⁸ Tamtiež, s. 63.

²⁹ Tamtiež, s. 65.

dieťaťa je nevyhnutná úloha mediátora evanjeliového posolstva, ktorého služba sa aktualizuje vždy tým, že poukáže na prameň lásky sýtiacej hlad každého človeka. Inými slovami, plní funkciu akéhosi potrubia, či vodovodu prinášajúceho vodu z prameňa ku neustále smädným deťom. Rozdiel medzi mediátorom a prameňom je teda zjavný a nepotrebuje ďalší komentár.

Láska Dobrého pastiera je prameňom živej vody, ktorá nielen v deťoch sýti ich smäd, ale zároveň aj provokuje ich osobnú afektívnu odpoveď. Spoznávajúc dobrého pastiera intímny spôsobom v meditatívnej práci s materiálom, dieťa nachádza v sebe stále viac a viac istú odpoveď a naplnenie jeho nevyjadrenej potreby – byť milovaný a môcť milovať. U detí do 6 rokov má tak afektívne poznanie prednosť pred intelektuálnym poznaním; dá sa povedať, že stimuluje poznávanie dieťa pre skúmanie nových horizontov, neuzatvára ho do suchých a sterilných formúl, či poučiek, ktoré neprenikajú do života.³⁰ To sa ukazuje na tom, že toto podobenstvo rastie spolu s deťmi, tzn. špirálovitým spôsobom, kedy deti rokmi prenikajú ako keby po špirále hlbšie a hlbšie do nevyčerpatel'ného tajomstva. Časom sa v nich vytvárajú určité asociácie súvisiace napríklad s eucharistiou, veľkonočným svetlom znázorňujúcim zmŕtvychvstalého Krista, osobným vzťahom s Bohom Otcom ako aj zmyslom pre komunitu, ktoré majú spoločného menovateľa, Dobrého pastiera.³¹ Vychádzajúc z teológie svätého Augustína, ktorá sa mimochodom dá latentne čítať medzi riadkami KDP, môžeme vyjadriť jeho hypotézu, ktorá sa odzrkadľuje v tomto prístupe, že skutočne poznávame len to, čo naozaj milujeme.

---

³⁰ Tamtiež, s. 69.

³¹ Tamtiež, s.71- 72.

ZÁVER

Touto prácou sme chceli v krátkosti predstaviť počiatky vzniku a rozvoja KDP, ako aj to, že výrazne čerpajú nielen z Montessori pedagogiky, ale ju aj obohacujú o radostné poslanstvo komunikované deťom v prístupnej forme a obsahu, rešpektujúc pri tom slobodu a samostatnosť dieťaťa. Proces katechéz sa odohráva v átriu, komunitnom priestore určenom na prácu s katechetickým materiálom, prostredníctvom ktorého sú deti schopné vnímať a otvárať sa pre transcendentnú realitu uvedomujúc si pri tom, že ide o personifikovanú lásku Dobrého pastiera, ktorý pozná svoje ovceky po mene a stará sa o ich. Samozrejme, že je dôležité im túto skutočnosť ohlasovať slávnostným, pomalým a pokojným čítaním Svätého Písma, ktoré je nevyčerpatel'nou studňou poskytujúcou živú vodu uhašajúcu esenciálnu potrebu každého človeka – milovať a byť milovaný.

Skrze osobnú odpoveď dieťaťa na toto ohlasovanie sa utvára vzťah medzi ním a Ježišom, ktorého celkom prirodzene identifikujú v osobe Dobrého pastiera, a tak sa Ježiš stáva pre každé dieťa skutočne bránou, prostredníctvom ktorej ono vstupuje nielen do osobného vzťahu s ním, ale vďaka nemu aj do vnútra Najsvätejšej Trojice. Hoci, pre samotné dieťa do 6 rokov, ostáva tento fakt pravdepodobne trochu skrytý. Nič to však nemení na tom, že ide o afektívne priľnutie, bezvýhradné prijatie daru lásky ako aj opätovanie tohto daru zo strany dieťaťa.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

AUGUSTINE: *Sermon* 272. dostupné online na:
https://earlychurchtexts.com/public/augustine_sermon_272_eucharist.htm

CAVALLETTI, S.: *Il potenziale religioso del bambino : Descrizione di un'esperienza con bambini da 3 a 6 anni*. Roma : Città Nuova Editrice, 2017. 199 s. ISBN 978-88-311-1622-0

CAVALLETTI, Sofia et al.: *The Good Shepherd and the Child : A Joyful Journey*. Chicago : Archidiocese of Chicago : Liturgy Training Publications, 2014. 106 s. ISBN 978-1-61671-178-8

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: Dei Verbum. In: *Dokumenty Druhého vatikánskeho kocilu*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 2008. 845 s. ISBN 978-80-7162-738-8

GOBBI, G.: *Listening to God with children : The Montessori method applied to the Catechesis of children*. Loveland : Treehaus, 1998. 131 s. ISBN 1-886510-14-8

KRATOCHVÍLOVÁ, Emília (eds.): *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2007. 168 s. ISBN 978-80-8082-145-6

MONTESSORI, M.: *The Child in the Family*. Chicago : Henry Regnery Copmany, 1970. 79 s. ISBN 0-3-800-1096-8

MONTESSORI, M.: *Objevování dítěte*. Praha : Portál, 2017. 351 s. ISBN 978-80-262-1234-8

